

Saksprotokoll

Landbruksplan

Arkivsak-dok. 22/2047
Saksbehandler Morten Foss

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kommuneplanutvalget	12.04.2023	23/37
2 Bystyret	27.04.2023	23/68

Kommuneplanutvalget anbefaler enstemmig at Arendal bystyre fatter slikt vedtak
Arendal bystyre vedtar den framlagte tiltaksplanen for landbruket for perioden 2023 – 2027.

1. Hele landbruksplanen bør ses på som en beredskapsplan. Her under infrastruktur f.eks. bredbånd, vei og strøm.
2. Under mål 3 bør det presiseres at Arendal kommune bør planlegge langsiktig for sammenhengende områder der skog, vilt og andre dyr/planter kan beveges og utvikle seg naturlig.

Bystyret har behandlet saken i møte 27.04.2023 sak 23/68

Møtebehandling

Votering

Kommuneplanutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Bystyrets vedtak

Arendal bystyre vedtar den framlagte tiltaksplanen for landbruket for perioden 2023 – 2027.

1. Hele landbruksplanen bør ses på som en beredskapsplan. Her under infrastruktur f.eks. bredbånd, vei og strøm.
2. Under mål 3 bør det presiseres at Arendal kommune bør planlegge langsiktig for sammenhengende områder der skog, vilt og andre dyr/planter kan beveges og utvikle seg naturlig.

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 22/2047-9
Saksbehandler Morten Foss

Utvalg	Møtedato
Kommuneplanutvalget	12.04.2023
Bystyret	27.04.2023

TILTAKSPLAN LANDBRUK 2023 - 2027

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Arendal bystyre vedtar den framlagte tiltaksplanen for landbruket for perioden 2023 – 2027

Vedlegg

Arendal Kommune Landbruksplan 2023-2027 høringsutkast med endringer
Høringsinnspill Statsforvalteren i Agder
Høringsinnspill Mattilsynet
Høringsinnspill Arendal Bondelag
Høringsinnspill Aust-Agder Sau og Geit

Sammendrag

Kommunedirektøren ber bystyret gi sin tilslutning til den framlagte tiltaksplanen for landbruket og forslag til vedtak.

Bakgrunn (Fakta)

Arendal kommune har utarbeidet et forslag til tiltaksplan for landbruket 2023 til 2027. Saken ble behandlet som sak 23/5 i kommuneplanutvalget 11.01.2023.

Det ble der fattet følgende vedtak:

Kommuneplanutvalget vedtar å legge ut forslag til tiltaksplanlandbruk for 2023 - 2027 til offentlig ettersyn, med høringsfrist 01.03.2023.

Planen skal også inneholde tema beredskap.

Tiltaksplanen ble sendt ut til 29 forskjellige offentlige og private organisasjoner, men kun 4 har gitt tilbakemelding på planen.

Det kom inn to innspill innen høringsfristen fra Mattilsynet og Aust-Agder sau og geit. I tillegg ba Bondelaget og Statsforvalteren om utsettelse av fristen fra 1. mars. Svarene fra disse er nå innkommet og hensyntatt i vurderingene fra kommunedirektøren.

Vurderinger

Tiltaksplanen er utarbeidet med bakgrunn i de utfordringer landbruket står ovenfor i en bynær kommune som Arendal. Planen inneholder en oversikt over hva som er gjennomført fra den forrige tiltaksplanen.

Planen har en oversikt hvor tiltakene i handlingsplanen skal rulleres hvert år, i samråd med næringa gjennom Landbruksforum. Handlingsplanen har fire hovedmålsettinger, med underliggende satsingsområder og tiltak. Tiltakene 38 totalt, er knyttet til følgende hovedmål. Alle målene er likeverdige og i uprioritert rekkefølge.

1. Landbruket i Arendal skal være attraktivt, lønnsomt og bærekraftig
2. Landbruket i Arendal skal utvikles videre i en miljøvennlig retning og kommunen skal bidra til å ruste landbruket for et endra klima
3. Forvaltning av skog og utmarksressurser i Arendal skal være lønnsom og bærekraftig
4. Arendal kommune skal ta i bruk mulighetene som ligger i et levende landbruk

Kommunedirektøren vil bemerke at de høringsinstansene, som har svart på tiltaksplanen for landbruket er generelt godt fornøyd. Tiltaksplanen har vært gjennom en grundig behandling med flere åpne møter med faglagene for landbruket inkl. Skogeierlaget, Bondelaget, Bonde- og Småbrukerlaget. I tillegg har kommunen hatt møter i Landbruksforum som arbeidsgruppe og med enkeltpersoner gjennom hele prosessen.

Kommunedirektøren har merknader som vist til høringsinnspilla under. Innspillene ligger i sin helhet vedlagt til saken.

Statsforvalteren:

I sitt innspill kommer Statsforvalteren med positive tilbakemeldinger og noen merknader til de enkelte tiltakene.

I høringsinnspillet bemerker Statsforvalter følgende:

Høringsinnspill	Kommunedirektørens vurdering
<i>Statsforvalteren vil berømme Arendal kommune for å ha utarbeidet en meget god landbruksplan. Det presenteres en veldig informativ og interessant oversikt over både status og utfordringer kommunen har på landbruksfeltet. Videre ses landbrukssektoren i sammenheng med andre relevante hensyn</i>	<i>Kommunedirektøren tar innspillene til etterretning.</i>

<p><i>som miljø, økonomisk vekst/arbeidsplasser, helse og utdanning – noe som er helt i samsvar med sentrale føringer om at bærekraftsmålene skal være hovedsporet for kommunens planlegging.</i></p> <p><i>Rekken av tiltak som foreslås mener vi er meget hensiktsmessig innretta for å stryke fremtidens landbruk. Vi vurderer at man her har man klart å favne om mye av det viktigste det er behov for i landbruket, hvor både utfordringene og potensialene er størst. Eksempelvis vil vi trekke fram som meget positivt at det satses konkret på drenering, økt grøntproduksjon, ungsogpleie, urbant landbruk (inkludert gårdsbesøk for elever), oppfølging av driveplikten, økt bruk av klimakalkulatoren, kompetanseheving om nye driftsmetoder og kommunale anbud som er tilpassa mindre aktører. En rekke andre positive tiltak kunne også vært trukket fram.</i></p>	
<p><i>Statsforvalteren bemerker som viktig at essensen i planen blir sikret i kommunens øvrige planer når dette er relevant. For eksempel bør viktige hovedpunkter i planen inngå som bestemmelser eller retningslinjer i kommuneplanen og andre relevante planer. Videre anbefaler vi at landbruksplanen og føringene her eksplisitt henvises til i andre planer. Dette for å sikre så langt som mulig at denne gode landbruksplanen faktisk tas i bruk og blir førende for øvrige planer</i></p>	<p><i>Kommunedirektøren tar dette til etterretning, men legger ikke inn noen henvisninger i tiltaksplanen nå. Man vil arbeide for å legge disse inn i ny kommuneplan – Samfunnsdel, ved neste rullering av denne.</i></p>
<p><i>Vi anbefaler vi at man i landbruksplanen også trekker fram følgende viktige jordvernpunkter fra det nyeste jordvernbrevet «Ta vare på matjorda»; Kommunene oppfordres til å utarbeide jordvernstrategi med nullvisjon for omdisponering, samt å tilbakeføre bebyggelsesområder i planer som beslaglegger dyrka jord til LNF-formål. I forlengelsen av dette anbefaler vi at man i landbruksplanen peker eksplisitt på at Arendal kommune har en nullvisjon for omdisponering, samt at man skal søke å tilbakeføre områder avsatt/regulert til utbygging i planer, som beslaglegger dyrka jord, tilbake til LNF-formål</i></p>	<p><i>Kommunedirektøren har tatt inn et nytt tiltak (s. 22) i planen som lyder:</i></p> <p><i>Arendal kommune vil vurdere sin jordvernstrategi og mål om å ikke bygge ned jordbruksareal som del av rullering av neste kommuneplan, hhv. for både Areal- og Samfunnsdel.</i></p> <p><i>Ellers vises det til arbeidet med plan for Naturmangfold, hvor temaet blir berørt.</i></p>
<p><i>Statsforvalteren anbefaler at man signaliserer i landbruksplanen at en vil legge inn bestemmelse i kommuneplanens arealdel om at jordlovens §§ 9 og 12 skal gjelde i områder som er avsatt til andre formål enn landbruk.</i></p>	<p><i>Kommunedirektøren vil i forbindelse med ny kommuneplan vurdere dette.</i></p>
<p><i>Når det gjelder foreslåtte tiltak om å evaluere ordningen «verdifulle jordbrukslandskap» i regionalt miljøprogram (RMP), minner vi om at RMP-ordningen er under rullering og at det er foreslått omfattende endringer. Dersom nevnte ordning skal ut av RMP-programmet vurderer vi at det ikke vil være noe poeng i å evaluere ordningen. Vi anbefaler at man her venter til endelig RMP for Agder er vedtatt, og tar ut/endrer tiltaket dersom ordningen utgår.</i></p>	<p><i>Kommunedirektøren har lagt dette inn i planen og skulle ordningen forsvinne, så faller og evalueringen bort.</i></p>
<p><i>Samtidig som vi vurderer at landbruksplanen har et tydelig og godt miljøavtrykk, vil vi oppmuntre til at man eventuelt også vurderer å inkludere tiltak som fremmer ville pollinerende insekter samt velutviklede kantsoner langs vassdrag.</i></p>	<p><i>Kommunedirektøren mener at tiltak som fremmer ville pollinerende insekter, samt velutviklede kantsoner langs</i></p>

vassdrag ivaretas gjennom regionalt miljøprogram.

Mattilsynet:

Mattilsynet kommenterer/peker på tre av tiltakene i planen og det er:

Høringsinnspill	Kommunedirektørens vurdering
Innspill vedr. å ta vare på masser ved utbyggingsprosjekter	<i>Kommunen er klar over hvilke krav som skal settes ved flytting av matjord og dette følges opp ved utarbeidelse av matjordplaner og vil bli fulgt opp ved reguleringsplaner.</i>
Innspill vedr. urban matproduksjon og andelslandbruk	<i>Det er kommunen som godkjenner utstedelse av plantevernsertifikater og vi som kommune vil informere de som starter opp med bynært landbruk om dette.</i>
Innspill vedr. husdyrgjødsel i biogassanlegg	<i>Kommunen er klar over at Biogassanlegg som mottar husdyrgjødsel skal være godkjent av Mattilsynet.</i>

Arendal bondelag:

Høringsinnspill	Kommunedirektørens vurdering
Bondelaget er svært godt fornøyd med at det nå legges fram en plan aktørene har et «eierskap» til. I forlengelsen av det mener Arendal Bondelag det er godt og realistisk grunnlag for at planens tiltaksdel følges opp. Det er videre viktig med et godt samarbeid med kommunens landbruksadministrasjon.	<i>Kommunedirektøren tar dette til etterretning.</i> <i>Kommunen er tilsvarende opptatt av fortsatt godt samarbeid med Bondelaget og de andre landbruksorganisasjonene.</i>

Aust Agder Sau og Geit:

Høringsinnspill	Kommunedirektørens vurdering
Det foreligger en konstruktiv og faglig god plan. Etter vår mening blir landbruket, og for oss, viktig at den grovforbaserte produksjonen blir godt ivaretatt. Det opplyses om størrelser og faktiske forhold, og det pekes på tiltak som vi og opplever som aktuelle. Vår tilbakemelding at vi stiller opp om planen og ønsker at det blir spredt ut til kommunen på Agder som et eksempel på planutvikling også for øvrige kommuner.	<i>Kommunedirektøren tar dette til etterretning.</i> <i>Kommunen er tilsvarende opptatt av fortsatt godt samarbeid med Aust-Agder Sau og Geit.</i>

Nye tema inkludert etter høringsutkastet:

Kommunedirektøren vil videre bemerke at de høringsinnspillene som er kommet inn tas til etterretning og de fleste blir ivaretatt i Tiltaksplanen for landbruket 2023 – 2027, i tillegg til hva som bør hensyntas ved neste rullering av kommuneplanens samfunns- og arealdel, her spesielt innspill fra Statsforvalter vedrørende jordvern.

I tiltakene fra høringsutkastet har Kommunedirektøren gjort følgende endringer til endelig plan:

Tema	Endring i tiltak i planen
Strategi for jordvern og ivaretagelse av landbruksjord	Innspill fra Statsforvalter hensyntatt angående vurdering av innstramming i jordvernstrategi (nytt tiltak s.22), som følger: <i>Arendal kommune vil vurdere sin jordvernstrategi og mål om å ikke bygge ned jordbruksareal som del av rullering av kommuneplanen, hhv. for både Areal- og samfunnsdel.</i>
Beredskap	Nytt tiltak (s.25) fra Kommuneplanutvalget (11.01.2023) inkludert som følger: <i>Det skal gjennomføres en kartlegging av resurser hvor landbruket kan bidra til styrket beredskap. Herunder;</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bruk av bygninger, maskiner og driftsløsøre i landbruket i en beredskapssituasjon</i> - <i>Lagerbygninger for korn og dieseltanker</i>
Lokal energiproduksjon	Nytt innspill fra Landbruksforum (13.02.2023) med følgende inkludert som nytt tiltak i planen (s.25) som følger: <i>Gjennomgang fra kommunen for å tilrettelegge for enklere byggesaksbehandling, for bruk av gårdsbygg til energiproduksjon, herunder solcelle på tak på driftsbygninger o.l.</i>

Rådyr	Begrense rådyrbestand i kystnære strøk – sammenslåing av tidligere tre punkter (s.27) uten innholdsmessige endringer.
-------	---

Alle innspill er med dette vurdert, og endelig plan til godkjenning oppdatert for disse.

Kommunedirektøren påpeker videre at utfordringen nå er å klare å følge opp den relativt ambisiøse planen, både i form av midler og menneskelige ressurser

Kommuneplanens føringer

Planen vurderes å være i tråd med gjeldende kommuneplan.

Vurdering av klimakonsekvenser

Flere av tiltakene fra planen vil ha en positiv effekt på klima, herunder tilskudd til klimakalkulator, drenering og bedret skogskjøtsel, uten videre konkretisering av effekten per år.

Driftsmessige konsekvenser

Driftsmessige konsekvenser er relativt små og forutsettes langt på vei håndtert innenfor dagens rammer. Større økonomiske tiltak ved implementering av planen vil bli lagt fram og godkjent fra sak til sak.

Alternative løsninger

Ikke godkjenne planen. Kommunedirektøren ser dette som lite aktuelt.

Alternativt, ønske om å ta inn større endringer fra høringsutkastet. Dette vil kunne medføre krav om ny høring av planen.

Konklusjon

Tiltaksplan Landbruk 2023 - 2027 vedtas slik den foreligger.